

Opinnäytetyö (AMK)

Hoitotyön koulutusohjelma

Sairaanhoitaja

2014

Tuuli Pihkala

SOSIAALIPÄIVYSTYKSEN TOIMINTA SUURONNETTOMUUS- HARJOITUKSESSA

– Suuronnettomuus meriolosuhteissa

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tuuli Pihkala

SOSIAALIPÄIVYSTYKSEN TOIMINTA SUURONNETTOMUUSHARJOITUKSESSA

- Suuronnettomuus meriolosuhteissa

Sosiaali- ja terveysalalla toimii monia viranomaistahoja ja viranomaisyhteistyön saumattomuuden merkitys korostuu suuronnettomuustilanteissa, joissa avun tarjoaminen kaikille sitä tarvitseville on ensisijaisen tärkeää. Tämä opinnäytetyö oli osa AMOVIRKE-projektikokonaisuutta, jonka keskeisimpiä tavoitteita on viranomaisyhteistyön kehittäminen. Tämä opinnäytetyö keskittyi tarkastelemaan Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimintaa 17.4.2013 Nauvossa järjestetyssä OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimintaa suuronnettomuusharjoituksessa ja verrata sitä projektisuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin sekä sosiaalipäivystyksen lakisääteisiin velvoitteisiin.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, analysoiden sosiaalipäivystyksen toimintaa koskevia palautteita. Opinnäytetyössä analysoitiin muiden toimijoiden keräämää aineistoa, joten tämän opinnäytetyön tekoprosessiin ei kuulunut aineiston keruuta. Sosiaalipäivystyksen työntekijöiltä sekä harjoitukseen osallistuneilta opiskelijoilta kerättyjä kirjallisia palautteita analysoitiin sisällön analyysimenetelmällä, jossa induktiivista päättelytyötä ohjasi tutkimuksen ongelma-asettelu.

Sosiaalipäivystyksen asiakkaina toimineet opiskelijat olivat tyytyväisiä saamaansa palveluun ja kokivat sosiaalipäivystyksen suhtautuneen suuronnettomuusharjoituksen vakavasti. Opiskelijapalautteista välittyi tyytyväisyys sosiaalityöntekijöiden aitoon empaattisuuteen ja ammattitaitoon. Sosiaalipäivystyksen itselleen asettamat oppimistavoitteet täyttyivät analysoidun aineiston perusteella hyvin, kuitenkin majoitukseen liittyvät ongelmat jäivät monen asiakkaan kohdalla täysin avoimiksi. Lain ja valmiussuunnittelun asettamat velvoitteet täyttyivät suuronnettomuusharjoituksessa melko kattavasti, majoitukseen liittyviä seikkoja sekä joidenkin asiakkaiden mahdollisia erityistarpeita ei kuitenkaan huomioitu riittävästi. Sosiaalipäivystyksen valmiussuunnitelma on salainen, joten sen täydellistä toteutumista ei ollut mahdollista arvioida. Myös analysoidun aineiston mahdolliset puutteet saattoivat vaikuttaa tutkimustulosten laatuun ja luotettavuuteen.

ASIASANAT:

Sosiaalihuolto, alueellinen sosiaalityö, sosiaalipäivystys, merionnettomuudet, suuronnettomuusharjoitus, suuronnettomuus, opinnäytetyö

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Health Care | Nursing

2014 | 36

Jari Säämänen

Tuuli Pihkala

THE OPERATIONS OF SOCIAL STAND-BY SERVICES IN DISASTER DRILLS

- Disaster in marine circumstances

The social services and healthcare hosts many governing bodies making seamless cooperation between officials is a crucial factor in disaster situations. The ability to offer help to everyone in need is a top priority. This thesis was a part of a larger AMOVIRKE project, which particularly aims to improve the cooperation between official bodies. This thesis focused on the examination of social stand-by services and their operations in Turku area on 17 April 2013, when OTTO disaster drill was organised in Nauvo. The main objective of the thesis was to examine the operations of social stand-by services in the disaster drill in Turku area. And also to compare the process to goals set in project plans and legal liabilities of social stand-by services.

This thesis was conducted using qualitative research methods, while analysing feedback on the actions of social stand-by services. In the thesis, other operators provided the data for analysis, so no data collection was necessary while making this thesis. Written feedback received from the workers at social stand-by services and students who attended the drill was analysed using content analysis methods, in which inductive reasoning was guided by setting a research problem.

The students who acted as clients of the social stand-by services were pleased with the services and felt that the social stand-by services reacted seriously to the disaster drill. The feedback from the students conveyed a content reaction to authentic empathy and professionalism of the social workers. The goals for learning that the social stand-by services had set for themselves were achieved well according to the analysed data, although many of the clients had problems with accommodation that were left completely open. Obligations set by the law and in stand-by preparation plans were accomplished quite widely, although details in accommodation and possible special needs of some clients were not taken into full consideration. The preparation plans of social stand-by services are secret, which makes it impossible to evaluate their total success. Also, possible defects in the analysed data may have affected the quality and reliability of the research results.

KEYWORDS:

Social welfare, regional social services, social stand-by services, marine accident, disaster drill, disaster, bachelor's thesis

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 VIRANOMAISYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN	7
3 SUURONNETTOMUUS MERELLÄ	8
3.1 OTTO-suuronnettomuusharjoitus	9
3.2 Potilasluokitusvärit sosiaalipäivystyksen asiakastiedoissa OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa	10
4 SOSIAALIPALVELUT KRIISITILANTEISSA	12
4.1 Valmiussuunnitelmat	13
4.2 Sosiaalipäivystys	13
4.3 Viranomaisradioverkko Virve sosiaalipäivystyksen työvälineenä	14
4.4 Sosiaalipäivystyksen toiminta suuronnettomuustilanteessa	15
4.5 Sosiaalipäivystyksen oppimistavoitteet OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa	16
5 TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	18
6 EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN	19
6.1 Kohdejoukko ja otoksen valinta	19
6.2 Aineiston kerääminen	19
6.3 Aineiston analysointi ja kuvaus	20
6.4 Julkaiseminen	20
7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	21
7.1 Eettisyyden arviointi	21
7.2 Uskottavuuden arviointi	22
7.3 Lähdekriittisyys	23
7.4 Tulosten siirrettävyys	24
8 TUTKIMUSTULOKSET	25
8.1 Harjoitustekniset onnistumiset	25
8.2 Harjoitustekniset kehittämiskohteet	25
8.3 Sosiaalipäivystyksen oppimistavoitteet ja niiden täyttyminen	27

8.4 Lain ja valmiussuunnittelun asettamat edellytykset ja niiden täytyminen	29
9 POHDINTA	31
9.1 Tutkimusprosessin tarkastelu	31
9.2 Tutkimustulosten tarkastelu ja johtopäätökset	32
9.3 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset	34
LÄHTEET	36

LIITTEET

Liite 1. Opiskelijoiden palautekysymykset.

Liite 2. Sosiaalipäivystyksen asiakkaat OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa.

1 JOHDANTO

Väestön terveydentilassa ja työorganisaatioissa tapahtuvien muutosten mukana myös hoitotyö sekä terveyspalvelut kehittyvät entistä moniammatillisempaan suuntaan. Tällaiset muutokset tuovat uusia haasteita viranomaistahojen keskinäiseen yhteistyötoimintaan ja eri ammattikuntien väliselle kommunikaatiolle. (Pölkki 2013, 3). Asianmukaisesti järjestellyt sosiaali- ja terveysalan palvelut erilaisissa arkipäivän hätä- ja onnettomuustilanteissa ovat luomassa pohjaa ja valmiuksia toimia erilaisissa suurissa onnettomuustilanteissa sekä poikkeuksellisissa olosuhteissa. (STM 2005, 20). Eri viranomaistahojen yhteistyötoiminnan saumattomuuden merkitys korostuu voimakkaasti juuri suuronnettomuustilanteissa, sillä tällaiset onnettomuudet koskettavat toisinaan laajojakin ihmisjoukkoja (Säämänen 2013, 2). Erityisesti suuronnettomuuksissa avun tarjoaminen kaikille, joita tapahtuma tai onnettomuus koskettaa, on ensisijaisen tärkeää (STM 2005, 20).

Tämä opinnäytetyö on osa AMOVIRKE-projektikokonaisuutta, joka on ensi- ja akuuttihoitoon ammatilliseen osaamiseen sekä viranomaisten yhteistyön kehittämiseen keskittynyt projekti. AMOVIRKE-projektitoiminnan tavoitteena on parantaa potilashoidon turvallisuutta sekä tuloksellisuutta luomalla viranomaisyhteistyötä tehostavia toimintasuunnitelmia Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin (VSSH) alueella tapahtuviin mahdollisiin suuronnettomuus- ja monipotilastilanteisiin. (Säämänen 2013, 3.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli analysoida OTTO-suuronnettomuusharjoituksesta saatua Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimintaa koskevaa palautetta objektiivisesti. Opinnäytetyön tavoitteena oli muodostaa rakentava raportti sosiaalipäivystyksen toiminnasta toteutuneessa suuronnettomuusharjoituksessa. Tavoitteena oli lisäksi myös vaikuttaa myönteisesti viranomaisyhteistyön kehittämiseen ja sitä kautta hoitotyön laadun sekä potilasturvallisuuden parantamiseen. Laadukas ja turvallinen hoitotyö perustuu aina näyttöön ja tutkimukseen (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 18).

2 VIRANOMAISYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Hoitoketjun jokaisen toimijan ammattitaito sekä yhteistyötaidot vaikuttavat potilasturvallisuuteen sekä hoitotyön tuloksellisuuteen hoitopolun jokaisessa vaiheessa. Pelastus- ja turvallisuusviranomaisten sekä hoitohenkilökunnan kyky toimia saumattomassa yhteistyössä korostuu erilaisissa arkielämän onnettomuus- ja kriisitilanteissa, mutta moninkertaistuu poikkeusolo- ja suuronnettomuustilanteissa. Näissä tilanteissa on ensisijaisen tärkeää kyetä toimimaan laadukkaasti ja turvallisesti yhteistyössä eri viranomaistahojen kesken. (Säämänen 2013, 3.) Juuri näistä syistä onkin perusteltua kiinnittää huomiota paitsi suuronnettomuustilanteiden, myös arkisten onnettomuustilanteiden viranomaisyhteistyöhön ja kehittää osaamista sekä luoda erilaisia toimintasuunnitelmia saumattoman yhteistyön takaamiseksi. (STM 2005, 17).

AMOVIRKE-projekti on ensi- ja akuuttihoidon ammatillisen osaamisen sekä viranomaisten yhteistyön kehittämiseen keskittynyt projekti. Kyseessä on projekti, jonka pääpaino on toimintasuunnitelmien sekä osaamisen kehittämisessä viranomaisyhteistyötä edellyttävissä tilanteissa. Projektitoiminnan tavoitteena on parantaa potilashoidon turvallisuutta sekä tuloksellisuutta luomalla viranomaisyhteistyötä tehostavia toimintasuunnitelmia VSSHP:n alueella tapahtuviin mahdollisiin suuronnettomuus- ja monipotilastilanteisiin. Kyseessä on yhteistyöprojekti Turun ammattikorkeakoulun, Turun yliopiston ja työelämän eri viranomaisten sekä toimijoiden kesken. (Säämänen 2013, 2.)

3 SUURONNETTOMUUS MERELLÄ

Suuronnettomuus on tapahtuma jossa uhrien lukumäärä ja heidän vammansa sekä ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuneet vahingot ovat laadultaan erityisen vakavia. Suuronnettomuudet ovat tyypillisesti onnettomuuksia joita ei ole mahdollista hallita perusvalmiuden organisaatioilla ja voimavaroilla, tällöin hoitoa tarvitsevien onnettomuuden uhrien määrä ylittää arkipäiväisen ensihoitovalmiuden resurssit. (Söder & Ekman 2007, 14.) Monipotilastilanteesta puhutaan, kun samanaikaisesti onnettomuuspaikalla on yli viisi loukkaantunutta ihmistä (Asplund & Leppänen 2007, 292).

Merialueilla tapahtuville suuronnettomuuksille on ominaista, että samanaikaisesti hengenvaarassa, vammautuneena, kadonneena tai menehtyneenä on kymmeniä ihmisiä. Merellisissä suuronnettomuuksissa on viranomaisten lisättävä tavanomaista päivittäistä toimintakapasiteettiaan ennalta suunniteltujen mallien mukaisesti. Meripelastus- ja lääkintätoimen yhteistyön merkitys korostuu merellisissä suuronnettomuustilanteissa ja lisäksi meriolosuhteiden vuoksi on aina huomioitava myös ympäristöonnettomuuden mahdollisuus. Merellä tapahtuvissa suuronnettomuuksissa johto- ja toimintavastuu on aina meripelastusviranomaisilla ja pelastustyön johtamista tehostetaan tarpeiden mukaisesti. (Asplund & Leppänen 2007, 292.) Meripelastuslain velvoittamina rajavartiolaitoksen lisäksi pelastustoimintaan osallistuvat hätäkeskus, ilmatieteen laitos, alueellinen pelastustoimi, liikenteen turvallisuusvirasto ja liikennevirasto, poliisi ja puolustusvoimat, tullilaitos, ympäristöviranomaiset sekä terveys- ja sosiaaliviranomaiset mikäli se on niiden toimialan kannalta perusteltua tai muuten tarpeellista (Meripelastuslaki 30.11.2001/1145).

Merellisen suuronnettomuuden mantereella tapahtuvaan pelastustoimeen ja virka-apuun osallistuu meripelastuslain velvoittamina joukko eri viranomaisia ja laitoksia (Meripelastuslaki 30.11.2001/1145). Nämä toimijat vastaavat kukin omasta tehtäväalueestaan keskinäisen työnjakonsa sekä omaa toimintaansa määrittävän lainsäädännön pohjalta. Kuntien ja kuntayhtymien virastot ja laitok-

set, kuten sosiaalipäivystys, osallistuvat evakuointisuunnitteluun pelastusviranomaisten johdolla. (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 13.6.2003/787.)

3.1 OTTO-suuronnettomuusharjoitus

Tässä opinnäytetyössä käsitelty suuronnettomuusharjoitus järjestettiin 17.4.2013 Nauvossa, Pärnäisten merialueella. Tapahtumassa simuloitiin tilannetta, jossa 80 henkilön matkustaja-alus ajoi karille konehuoneessa sattuneen räjähdysen seurauksena. Harjoituksen tarkoituksena oli kehittää viranomaisyhteistyötä laajoissa onnettomuustilanteissa. (Turun Sanomat 2013.)

OTTO-suuronnettomuusharjoitukseen osallistui Turun Ammattikorkeakoulun ja Turun yliopiston lisäksi Turun seudun sosiaalipäivystys, Novia, Aboa Mare, Länsi-Suomen merivartiosto, Varsinais-Suomen hätäkeskus, Suomen puolustusvoimien merivoimat, Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos, Nauvon VPK, Varsinais-Suomen poliisilaitos, Med Group Oy ja HES Hoiva Oy, ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos, FinnHEMS 20, Nauvon, Korppoon, Paraisten ja Houtskarinterveysasemat, sekä Paraisten kaupungin kriisiryhmä. Vapaaehtoisjärjestöistä harjoitukseen osallistui Suomen Punaisen Ristin (SPR) Turunmaan piiri ja Vapaaehtoinen PelastusPalvelu (VaPePa). (Suuronnettomuusharjoituksen suunnittelutyöryhmä 2013.)

Onnettomuuskuvaus: Aamupäivällä Pärnäisten merialueella matkanneella Roro-aluksella on bensiiniräjähdyksestä johtuva tulipalo konehuoneessa, jonka seurauksena alus on menettänyt ohjattavuutensa ja se on ajautunut karille. Karille ajon seurauksena aluksesta valuu öljyä mereen. Aluksella on 17 henkilön miehistö ja 62 matkustajaa. Räjähdysen ja karille ajon seurauksena osa matkustajista (14 henkilöä) ja henkilöstöstä (6 henkilöä) on vammautunut hengenvaarallisesti tai vakavasti. Potilailla on sisäisiä ja/tai ulkoisia ruhjevammoja ja konehuoneessa olleilla on myös palovammoja. Lisäksi potilaat ja miehistö ovat altistuneet savukaasuille. Lievästi vammautuneet tai loukkaantumattomat matkustajat (48 henkilöä) evakuoidaan kahdelle lautalle, joissa molemmissa on yksi miehistöön kuuluva lauttapäällikkö. Ne laivaston miehistöön kuuluvat henkilöt (9 henkilöä), jotka ovat säästyneet onnettomuudessa vammoilta tai ovat vain lievästi vammautuneita, ovat jääneet alukselle sammutus ja evakuointitehtäviin.

Lähtötilanne: Räjähdysen jälkeen laivan oma sammutuspari on tehnyt sammutushyökkäyksen laivan konehuoneeseen. Epäonneksi toinen savusukeltaja loukkaantuu vakavasti, eikä toinen savusukeltaja pysty evakuoimaan häntä ulos konehuoneesta. Savusukeltajat (2) pelastautuvat konehuoneen vieressä olevaan huoneeseen (peräkonehuone) Huoneen evakuointiluukku ei toimi, joten sa-

vusukeltajat ovat jumissa, ja tarvitsevat apua huoneesta poistumiseen. Näin ollen laivalla ei enää ole sammutushenkilöstöä (ei laitteita), joten laiva tarvitsee MIRC ryhmän (ryhmiä) paikalle suorittamaan konehuoneensammutuksen ja evakuoimaan peräkonehuoneessa olevat savusukeltajat. Tulipalo ja karille ajo aiheuttaa paniikkiin matkustajien keskuudessa ja ihmisiä tallautuu jalkoihin laivan poistumisreitillä, koska konehuoneesta on noussut runsaasti savua yläpuolella olevalle lautan autokannelle ja poistuminen miehistötiloista on näin estynyt. Miehistötiloissa lautan pohjatasolla ja poistumiskäytävissä on vakavasti loukkaantuneita ihmisiä (19 henkilöä) loukussa. Kävelemään pystyvät henkilöt (48 henkilöä) saadaan evakuoitua pelastuslautoille hätäuloskäyntien kautta ennen Mirc-ryhmien saapumista.

(Suuronnettomuusharjoituksen suunnittelutyöryhmä 2013.)

Tämä opinnäytetyö keskittyi Turun seudun sosiaalipäivystyksen toiminnan selvittämiseen OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa ja tarkoitus oli verrata toteutunutta toimintaa valmiussuunnittelussa sekä laissa säädettyihin velvoitteisiin. Sosiaalipäivystyksen asiakkaista OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa löytyy luettelo tämän kirjallisen työn liitteistä (Liite 2).

3.2 Potilasluokitusvärit sosiaalipäivystyksen asiakastiedoissa OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa

Potilaiden luokittelussa pääperiaatteena on saada aikaan potilaiden hoidossa mahdollisimman paljon hyvää mahdollisimman monelle. Luokittelulla eli triagella tarkoitetaan potilaiden sijoittamista kiireellisyysluokitukseen vammojen vakavuuden perusteella. On myös tarkoituksenmukaista tunnistaa ne, jotka arviointihetkellä ovat menehtyneitä tai jotka ovat liian kriittisessä tilassa ja todennäköisimmin kuolevat hoidosta huolimatta. (Vuori 2007, 78.)

Potilasluokittelun apuvälineeksi on kehitelty erilaisia kortteja, jotka toimivat samalla muistin tukena ja oppaina. Kortista tulee ilmetä oleelliset tiedot ja sen tulee auttaa loogisesti selvittämään tilannetta ja sen tulee myös olla selkeä sekä soveltua kaikissa olosuhteissa käytettäväksi ilman minkäänlaista etukäteisharjoittelua. (Vuori 2007, 80.) Valtakunnallisessa käytössä olevassa STM:n hyväksymässä triage-kortissa potilaiden primaariluokitus tapahtuu vihreisiin, keltaisiin, punaisiin ja mustiin potilaisiin. Sekundaariluokituksessa (ensihoidon jälkeen ja/tai aikana, tarpeen mukaan toistettava ennen kuljetusta) mukana on näiden

lisäksi vielä violetti. (Vuori 2007, 82.) Sosiaalipäivystyksen potilaiksi valikoitui OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa ainoastaan sekundaariluokituksestaan vihreitä potilaita. Vihreällä potilaalla tarkoitetaan STM:n hyväksymässä triage-luokituksessa potilasta, joka on kykenevä kävelemään ja jonka tila on vakaa eikä potilaan vammat ensihoidollisten toimenpiteiden jälkeen ole henkeä uhkaavia (Castrén & Martikainen 2007, 65).

4 SOSIAALIPALVELUT KRIISITILANTEISSA

Asianmukaisesti järjestetty sosiaalipalveluiden tuki arkipäivän hätä- ja kriisitilanteissa luo pohjaa ja valmiuksia viranomaisille toimia myös erilaisissa suuronnettomuustilanteissa. Suuret onnettomuustilanteet koskettavat usein suuriakin ihmisjoukkoja ja aktiivinen avun tarjoaminen kaikille niille, joita tapahtuma koskettaa on tärkeää. (STM 2005, 13). Paitsi Suomessa, myös kansainvälisesti on tunnustettu sosiaalihuollon palveluiden tarve sekä merkitys myös potilastyytyväisyyden osalta erilaisten akuuttien kriisitilanteiden hoidon yhteydessä (Bywathers ym. 2011, 465).

Suuronnettomuustilanteita ja poikkeusoloja varten kunnat ovat valmiuslain velvoittamina laatineet valmiussuunnitelmia Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ohjeiden mukaisesti. Näiden valmiussuunnitelmien mukaisesti sitten viranomaiset – mukaanlukien sosiaaliviranomaiset – toimivat normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. (Valmiuslaki 29.12.2011/1552.) Sosiaalipäivystyksessä toimivat viranomaiset saattavatkin olla ensimmäisenä hälytettävä yksikkö, joka on vastuussa sosiaalitoiminnan valmiussuunnitelman mukaisista kiireellisten toimien käynnistämisestä. (STM 2005, 20).

Sosiaalipäivystyksen suunnitelmallinen sekä tavoitteellinen yhteistyötoiminta eri vapaaehtoistahojen kanssa tuo arvokkaan voimavaran sosiaalihuollon päivystyspalveluja tarvitsevan asiakkaan palvelukokonaisuuteen. Suomalainen päivystyksellisesti tapahtuva kriisityö lepää hyvin voimakkaasti erilaisten järjestöjen, kirkon sekä muiden kolmannen sektorin toimijoiden voimavarojen varassa. Näissä yksiköissä toimii runsaasti paitsi koulutettuja vapaaehtoisia, myös ammattihenkilöitä ja tällaisten yksiköiden päivystyksellisten palveluiden sekä kriisipalveluiden keinot toimia ovat hyvin rikkaat sekä moninaiset. (STM 2005, 18).

4.1 Valmiussuunnitelmat

Valmiussuunnittelun lähtökohtana on turvata valmius vastata kaikkiin mahdollisiin tiedossa oleviin uhkiin. Kunta tai muu toimija laatii valmiussuunnitelman, jossa selvitetään kuinka on varauduttu kaikkiin turvallisuustilanteisiin erityistilanteissa, normaalioloissa, poikkeusoloissa kuin häiriötilanteissa – kuten suuronnettomuuksissa. Valmiussuunnitelmassa kuvataan toimijan oman toiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja suoritettavat toimenpiteet normaalioloihin palaamiseksi (STM 2008, 10.) Sosiaalihuollon valmiussuunnitelmat ovat suunniteltu sisältämään paitsi suunnitelmat toimintojen jatkuvuudesta ja laajenevan huoltotoiminnan erityistehtävien järjestelystä, myös psykososiaalisesta tuesta, sosiaalihuollon johtamisesta sekä evakuidun väestön tarvitsemasta hoivasta ja tuesta (STM 2006a, 26).

Sosiaalitoimen järjestämien palveluiden tuottamisessa toiminta on porrastettu siten, että ympärivuorokautinen valmius erilaisten tilanteiden ensihuollosta sekä jälkihoidosta säilyy osana normaalia palvelujärjestelmää. Valmiussuunnittelussa on sosiaalitoimen osalta otettu myös huomioon erilaisten väestöryhmien (esimerkiksi lapset, vammaiset, vanhukset sekä maahanmuuttajat) erityistarpeet. Sosiaalitoimella on kunnissa psykososiaalisen tuen ja palvelujen järjestämisvastuu. Psykososiaalisen tuen toteuttamiseksi tarvitaan moniammatillista yhteistyötä ja ammatillisten kriisityöntekijöiden lisäksi toimintaan osallistuu vapaaehtoisia tukihenkilöitä. (STM 2006a, 26.)

4.2 Sosiaalipäivystys

Jokainen yksilö on Suomessa perustuslaillisesti oikeutettu välttämättömään toimeentuloon sekä huolenpitoon (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731). Sosiaalihuoltolaki määrittää kiireellisten sosiaalipalveluiden tarpeen arviotavaksi viipymättä, joten Suomen lainsäädäntö velvoittaa kuntia vastaamaan kiireelliseen avun tarpeeseen myös sosiaalihuollon piirissä. Tähän veloitteeseen on luotu vastaamaan sosiaalipäivystys, jonka tehtävänä on

vastata kiireelliseen sosiaalisen avun tarpeeseen viikon jokaisena päivänä ympäri vuorokauden. (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.)

Sosiaalipäivystys on osa toimivien sosiaalipalveluiden verkoston kokonaisuutta ja toimiva osa peruspalveluita. Sen toiminnalla tarkoitetaan välttämättömien ja kiireellisten sosiaalipalveluiden järjestämistä toimintayksikköjen normaalien aukioloaikojen ulkopuolella. Kaikkina vuorokauden aikoina tulee sosiaalipäivystyksen pystyä tarjoamaan apua välittömiin tarpeisiin erityyppisissä hätä- ja kriisitilanteissa. (STM 2005, 4.) Päivystyksellisesti järjestetyissä sosiaalipalveluissa on ensisijaisen tärkeää, että avun tarpeessa oleva henkilö saa tarvitsemansa avun tarpeisiinsa nähden riittävän nopeasti ja että apu tulee asianmukaiselta taholta. Sosiaalipäivystyksen toimintaan kuuluu myös mahdollisiin jatkopalveluihin ohjaaminen sekä jatkon kannalta tarpeellisten palveluiden saatavuuden turvaaminen. (STM 2005, 28.)

4.3 Viranomaisradioverkko Virve sosiaalipäivystyksen työvälineenä

Suomen turvallisuusviranomaisten käyttöön 1990-luvulta alkaen kehitetty radioviestintäverkko Virve mahdollistaa eri viranomaisten välisen turvallisen ja tehokkaan viestinnän. Virve-verkko perustuu TETRA-standardiin (Terrestrial Trunked Radio) ja se mahdollistaa yhden, yhteisen radioverkon jakamisen usean eri organisaation kesken. Radioverkko antaa jokaiselle käyttäjäryhmälle mahdollisuuden käyttää verkkoa aivan kuin se olisi ainoastaan heidän käytössään, mutta mahdollistaa myös eri organisaatioiden välisen saumattoman viestinnän sillä radioverkko on fyysisesti yhteinen. (Valajärvi 2007, 107.)

Viranomaisten välinen yhteisviestintä Virve-verkolla perustuu valtakunnallisesti määritettyihin sopimuksiin käytettävistä puheryhmistä (Valajärvi 2007, 108). Puheryhmien muodostaminen sekä käyttö mahdollistaa eri viranomaisten välisen reaaliaikaisen päätöksenteon sekä tiedonvaihdon kiireellisissäkin tilanteissa. Sosiaalitoimen yhteistyö muiden eri turvallisuusviranomaisten kanssa mahdollistuu Virve-viestinnän avulla ja se antaakin sosiaalipäivystäjille mahdollisuuden

toimia kiinteänä osana myös muiden viranomaisten toimintaa sekä päätöksentekoa. (STM 2006b, 26.)

Sosiaalipäivystyksessä Virven käytössä korostuu hätäkeskuksen kanssa suoritettava viestintä. Hätäkeskus tekee sosiaalipäivystykseen hälytyksen ja toisaalta myös seuraa sosiaalipäivystyksen yksiköiden toimintaa turvallisuussyistä. Sosiaalipäivystyksen kunkin yksikön suoritettavat tehtävät tulevat aina olla ajankohdaisesti hätäkeskuksen tiedossa, vaikkei kyseessä olisikaan nimenomaan hätäkeskuksesta vastaanotettu tehtävä. Sosiaalivirkailijan turvallisuuden takaamiseksi hätäkeskus tarkkailee tehtävään liittyvää kohteessa oloaikaa ja mikäli tehtävän suorittaminen kestää yli 3 tuntia, on siitä annettava väliaikatiedotus hätäkeskukseen. Turvallisuussyistä oikeiden statusten käyttö Virve-viestinnässä on tärkeää eikä kotikäynneillä Virveä tule koskaan kytkeä äänettömälle. (Louhi 2011.)

4.4 Sosiaalipäivystyksen toiminta suuronnettomuustilanteessa

Valmiussuunnitelmiin pohjautuen sosiaalipäivystys muokkaa arkista toimintaansa vastaamaan suuronnettomuustilanteiden resurssien tarvetta. Valmiussuunnitelmista tulee käydä ilmi, mistä työtehtävistä on mahdollista irrottaa ylimääräistä työvoimaa hoitamaan onnettomuustilanteiden vaatimia tehtäviä. Mikäli sosiaalitoimen omat resurssit eivät riitä, on mahdollisuus hankkia lisäresursseja erilaisilta kolmannen sektorin toimijoilta. (Hujala 2007, 186.) Suuronnettomuustilanteisakin sosiaalitoimen velvoitteisiin kuuluu tarjota psykososiaalista tukea sitä tarvitseville. (STM 2006a, 26.)

Suuronnettomuustilanteissa sosiaalipäivystyksen tehtäviin kuuluu järjestää ja turvata väestön evakuointi ja majoitus (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 13.6.2003/787). Sosiaalitoimen tehtävänä on myös avustaa muita viranomaisia onnettomuuden uhrien sekä omaisten siirroissa, kuljetuksessa sekä suojautumisessa. Valmiussuunnittelussa on otettu huomioon myös evakuointitilanteet ja valmiussuunnitelmista tulee käydä ilmi erilaisten majoitustilojen käyttöönottoon varautuminen. (Hujala 2007, 186.)

Sosiaalihuollon tehtäviin kuuluu suuronnettomuusoloissa huolehtia myös muonituksen järjestämisestä (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 13.6.2003/787). Ruokahuolto tulee järjestyä paitsi onnettomuuden uhreille ja evakuoidulle väestölle, myös pelastustyöntekijöille (Hujala 2007, 187). Vaate- ja muu materiaallinen huolto on myöskin sosiaalitoimen vastuulla (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 13.6.2003/787). Materiaalihuolto voi järjestyä joko sosiaalihuollon valmiin materiaalivaraston kautta tai vaihtoehtoisesti sosiaalihuollolla tulee olla suunnitelma tarvittavien tuotteiden hankinnasta hätätilanteessa. Usein sosiaalihuolto toimii muonitus- ja materiaalihuollon suhteen läheisessä yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. (Hujala 2007, 187.)

4.5 Sosiaalipäivystyksen oppimistavoitteet OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa

Tämä opinnäytetyö keskittyi sosiaalipäivystyksen toimintaan OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa, joten sosiaalipäivystyksen itselleen määrittelemät oppimistavoitteet sekä niiden täyttyminen ovat keskeisessä roolissa. Sosiaalipäivystys määritteli Turun Ammattikorkeakoululle listan toivomistaan potilaista sekä potilaiden kuvitteellisista ongelmista, joita ammattikorkeakoulun ensihoidon opiskelijat sitten suunnittelivat ja toteuttivat suuronnettomuusharjoituksessa.

Turun seudun sosiaalipäivystyksen oppimistavoitteiksi ja harjoiteltaviksi toiminoiksi määriteltiin suuronnettomuusharjoituksen toimintasuunnitelmaan viestintäyhteyksien harjoittelua moniviranomaistilanteissa ja suuronnettomuusuhrien tarpeiden mukaisen toiminnan harjoittelu (kriisiapu, kiireellinen sijoitus, majoitustarpeet, erilaiset maksusitoumukset). Suuronnettomuusharjoituksen kuvitteellisten potilastapausten vuoksi sosiaalipäivystyksellä ei ollut mahdollisuutta hoitaa kaikkia tehtäviään todellisuutta vastaavalla tavalla. Tällaisissa tilanteissa sosiaalipäivystyksen virkailija raportoi tarkkailijalle sen, kuinka hän tällaisessa todellisessa tilanteessa toimisi. Sosiaalipäivystys määritteli suuronnettomuusharjoituksen toimintasuunnitelmaan yhdeksi oppimistavoitteekseen Virve-

radiopuhelimen käytön sekä viestiliikenteen sujuvuuden moniviranomaistilanteissa. (Suuronnettomuusharjoituksen suunnittelutyöryhmä 2013.)

5 TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella AMOVIRKE-projektin osana toteutettua OTTO-suuronnettomuusharjoitusta ja analysoida siihen liittyvää viranomaisyhteistyötä Turun seudun sosiaalipäivystyksen toiminnan osalta. Tässä opinnäytetyössä oli tarkoitus tarkastella Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimintaa nimenomaan suuronnettomuustilanteessa ja tarkastella suuronnettomuustilanteeseen liittyviä erityispiirteitä sekä niiden vaikutusta sosiaalipäivystyksen toimintaan. Tarkoitus oli verrata sosiaalipäivystyksen toteutunutta toimintaa projektisuunnitelmassa asetettuihin oppimistavoitteisiin ja tarkastella niiden toteutumista harjoituksesta saatujen palautteiden analysoinnin kautta. Näiden lisäksi tarkasteltiin Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimintaa lainsäädännön näkökulmasta ja analysoitiin lakisääteisten velvoitteiden täyttymistä OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa.

1. Minkälaisissa asioissa harjoitusteknisesti onnistuttiin?
2. Minkälaiset harjoitustekniset asiat kaipaavat vielä kehittämistä?
3. Missä asioissa Turun seudun sosiaalipäivystys onnistui asettamiinsa tavoitteisiin nähden?
4. Missä asioissa on vielä kehittämistarpeita asetettuihin tavoitteisiin nähden?
5. Missä lain ja valmiussuunnittelun edellyttämässä asioissa Turun seudun sosiaalipäivystys onnistui?
6. Mitkä asiat lain ja valmiussuunnittelun edellyttämässä asioissa ovat vielä kehittämiskohteita?

6 EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Kohdejoukko ja otoksen valinta

Tämä opinnäytetyö keskittyi tarkastelemaan Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimintaa OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa ja tämän simuloidun suuronnettomuuden 79 uhrista 39 valikoitui sosiaalipäivystyksen asiakkaiksi. Tämän opinnäytetyön liitteenä on lista sosiaalipäivystyksen asiakkaista (Liite 2). Suuronnettomuusharjoitukseen osallistuneet neljä sosiaalipäivystyksen virkailijaa toimivat tämän opinnäytetyön kohdejoukkona.

Tässä työssä tutkittu kohdejoukko oli suhteellisen pieni ja rakentui sen perusteella, ketkä harjoitukseen osallistuivat joten ei ollut tarvetta lähteä suunnittelemaan otantatutkimusta. Pienen kohdejoukkonsa ansiosta tämä opinnäytetyö voitiin käsittää kokonaistutkimukseksi, jossa tarkastelun kohteena on pienen otoksen sijasta kaikki kohdejoukkoon sisältyvät henkilöt (Nummenmaa 2006, 22).

6.2 Aineiston kerääminen

Tämän opinnäytetyön tekoprosessiin ei kuulunut varsinaista aineiston keräämistä, vaan tässä työssä keskityttiin analysoimaan muiden toimijoiden valmiiksi keräämää aineistoa. Vastuu jo aiemmin kootun aineiston keräämisestä oli Turun ammattikorkeakoululla sekä Turun seudun sosiaalipäivystyksellä. Huomion arvoista on, ettei tässä opinnäytetyössä käytettyä aineistoa kerätty juuri tätä opinnäytetyötä ajatellen eikä aineisto välttämättä vastannut täysin tämän opinnäytetyön tarkoituksia.

Opiskelijoiden antamat palautteet olivat rakennettu opiskelijaryhmittäin. Palautteet annettiin yksilöinä ja suuronnettomuusharjoituksen projektipäällikkö kokosi yksilöpalautteista ryhmäkohtaiset palautekoosteet. Opiskelijoille jaetut kysymykset johdattelivat palautteen antamista ja palautteen keräämiseen liittyvät

kysymykset löytyvät tämän työn liitteestä (Liite 1). Sosiaalipäivystyksen nimetty vastuuhenkilö keräsi suuronnettomuusharjoitukseen osallistuneiden työntekijöiden palautteet ja kokosi niistä palauteraportin. Tämä raportti koostui pääasiassa onnistumisista, kehittämiskohteista sekä muista huomioista. Analysoitavana aineistona palautteiden tukena toimi suuronnettomuusharjoituksen sosiaalipäivystyksen asiakaslista, joka löytyy liitteistä (Liite 2).

6.3 Aineiston analysointi ja kuvaus

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisille tutkimusmenetelmille ominaisella sisällön analyysimenetelmällä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133), jossa analyysi kohdentuu tekstiin ja kielen käyttöön erilaisista näkökulmista (Metsämuuronen 2001, 57). Aineiston analyysi toteutettiin induktiivisella sisällön analyysillä, jonka induktiivista päättelytyötä ohjasi tutkimuksen ongelma-asettelu (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 135). Aineistoa kategorisoitiin tutkimusongelmien ohjaamana (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 135) ja analysointia toteutettiin diskurssianalyttisesti tarkastelemalla aineistossa esiintyviä eroja sekä yhtäläisyyksiä (Hirsjärvi ym. 2013, 226). Diskurssianalyysin keinoin voidaan kiinnittää huomio yksittäisiin ilmauksiin ja niinpä usein sen avulla voidaankin pienestä aineistosta saada aikaan merkittäviäkin tuloksia (Hirsjärvi ym. 2013, 226).

6.4 Julkaiseminen

Tämä opinnäytetyö valmistui keväällä 2014 ja se julkaistiin saman vuoden toukokuussa. Sähköisesti opinnäytetyö julkaistiin Theseus -tietokannassa. Kirjallisenä painoksena opinnäytetyö tuli julkaisun jälkeen saataville Ruiskadun ammattikorkeakoulun kirjastoon sekä siitä tuli oma painoksensa Turun seudun sosiaalipäivystyksen käyttöön. Korkeakoulutasoisen tutkinnon suorittaminen oli eräänlainen merkittävä saavutus sekin, joten yksi painos tuli vielä voitonmerkiksi kirjoittajan omaan kirjahyllyyn.

7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Kaiken tieteellisen tutkimustyön perustana voidaan pitää sen eettisiä lähtökohtia ja tutkimusetiikka sekä sen kehittäminen ovatkin olleet useiden tieteenalojen kiinnostuksen kohteina kautta aikojen. Tutkimuksen eettisiä lähtökohtia voidaan tarkastella tieteenalan sisäisten ja ulkoisten näkökulmien kautta. Nämä näkökulmat pitävät sisällään paitsi suoraan eettisiin seikkoihin liittyviä asioita, myös tutkimuksen sekä tieteenalan luotettavuutta ja totuudellisuutta käsitteleviä kokonaisuuksia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 173.) Vaikka hyvän tutkimusetiikan noudattaminen itsessään luo tietynlaista laadukkuutta, on tutkimuksen eettisyyden lisäksi arvioitava sen luotettavuutta. Eri tutkimustyyppien reliabiliteetin eli luotettavuuden arvioinnissa on käytettävä kyseisen tutkimustyyppin luotettavuuden arviointiin suunniteltuja kriteerejä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 166.)

7.1 Eettisyyden arviointi

Vuonna 1964 julkaistu Helsingin julistus on kansainvälisesti hyväksytty tutkimusetiikan julistus, jonka mukaisesti on Suomessa sitouduttu turvaamaan tutkimuksen eettisyys. Vaikka Helsingin julistus on alun perin laadittu vastaamaan lääketieteellisen tutkimuksen tarpeisiin ja eettisiin ongelmiin, voidaan sitä soveltaa myös hoitotieteellisen tutkimuksen eettisiksi ohjeiksi. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 173.) Tutkimussuunnitelmasta tulee aina käydä ilmi, että Helsingin julistuksen periaatteita on noudatettu ja että tutkimussuunnitelma on hyväksytetty eettisessä toimikunnassa (World Medical Association 2013). Tämän opinnäytetyön tutkimussuunnitelmaa ei ollut tarvetta hyväksyttää eettisessä toimikunnassa, sillä työssä käytetty aineisto oli jo muiden toimijoiden toimesta kerätty eikä näin ollen varsinaista yksilöön tai ryhmään kohdistuvaa tutkimustyötä prosessin aikana tapahtunut.

Tutkittavan kohteen yksityisyys ja kerättyjen tietojen luottamuksellisuus tulee turvata (World Medical Association 2013), joten tässä opinnäytetyössä käsitellyt

suuronnettomuusharjoituksen palautteet sekä muu aineisto työstettiin julkaisematta minkäänlaisia tunnistetietoja tai viittaamatta suoraan tunnistettavasti yksittäisen yksilön mielipiteisiin. Kaikki ihmiseen kohdistuva tutkimustyö tulee perustaa tutkittavan yksilön tietoiselle suostumukselle (World Medical Association 2013), mutta tässä opinnäytetyössä tutkittavan tietoisesta suostumuksesta ei voitu päästä täydelliseen varmuuteen valmiiksi kerätyn aineiston vuoksi. Turun Ammattikorkeakoulun sekä Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimijat ovat vastanneet tässä opinnäytetyössä käytetyn palautteen keräämisestä. Kaikki OTTO-suuronnettomuusharjoitukseen osallistuneet tahot olivat kuitenkin tietoisia harjoitukseen liittyvästä toiminnan tarkkailusta sekä siitä, että harjoituksen pohjalta laaditaan raportteja joiden avulla toimintaa voidaan edelleen kehittää.

7.2 Uskottavuuden arviointi

Kvalitatiivisen tutkimuksen uskottavuus edellyttää tulosten selkeää ja läpinäkyvää kuvausta. Tutkijan on hyvä kuvata analyysinsä mahdollisimman seikkaperäisesti, taulukoinnit ja liitteet selkeyttävät tätä kuvausta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 160.) Tässä opinnäytetyössä analyysiprosessin kuvaamisen tueksi esitettiin liitteenä sosiaalipäivystyksen toivoman sekä toteutuneen potilasmateriaalin esittely sekä palautteen keräämiseen käytettyjä työkaluja. Tämä opinnäytetyö pohjautui valmiiksi kerätyn aineiston analysointiin sekä tulkintaan eikä aineistoa oltu kerätty nimenomaisesti tätä opinnäytetyötä ja sen tarkoituksia varten, joten käytettävissä olevan aineiston laatu ei täyttänyt tarkoitustaan kaikin puolin. Muihin käyttötarkoituksiin kerätyn aineiston analysointi tässä opinnäytetyössä saattoi heikentää raportoitavien tulosten laatua ja uskottavuutta.

Tässä opinnäytetyössä käytetty kohdejoukko voidaan katsoa kohtuullisen edustavaksi sosiaalipäivystyksen toiminnan kannalta. OTTO-suuronnettomuusharjoituksen simuloitu onnettomuus käsitti yhteensä 79 onnettomuuden uhria, joista 39 valikoitui sosiaalipäivystyksen asiakkaiksi. Yleisesti ottaen opinnäytetöissä ei ole tarkoituksenmukaista käyttää massiivisia otoksia,

sillä opinnäytetyön tekoprosessi on tutkimuksen teon harjoittelemista eikä tämä opinnäytetyö täyttänytään tieteelliselle tutkimukselle asetettuja kriteereitä (Nummenmaa 2006, 26). Suuronnettomuusharjoituksesta opiskelijoilta kerätty palaute käsitti sosiaalipäivystystä koskevan tiedon lisäksi runsaasti muitakin toimijoita koskevaa informaatiota, joka saattoi aiheuttaa tämän opinnäytetyön kannalta käyttökelpoisen analysoitavan aineiston suppeutta.

7.3 Lähdekriittisyys

Tämän opinnäytetyön pohjana toimi pitkälti sosiaaliviranomaisten toimintaa säätelevien ministeriöiden julkaisut sekä erilaiset asiaankuuluvat lakitekstit. Sosiaalipäivystyksen toimintaa säätelee voimakkaasti erilaiset säädökset ja lait, joten niiden käyttö lähdemateriaalina oli tässä työssä varsin perusteltua vaikka tällöin lähdetieto saattoi iältään osoittautua kaikeksi muuksi kuin tuoreeksi. Tutkimustyössä tulisikin aina pyrkiä hyödyntämään mahdollisimman uusia lähteitä, sillä usein tutkimustieto on luonteeltaan nopeasti muuttuvaa (Hirsjärvi ym. 2013, 113). Toisaalta lakitekstien ja säädösten voidaan katsoa olevan varsin validia lähdemateriaalia niiden uskottavan ja arvovaltaisen luonteen puolesta, lakitekstien sekä erilaisten ministeriötasolta julkaistujen ohjeistusten voidaan myös katsoa olevan arvovaltaisen ja vastuunsa kantavan julkaisijan tuotoksia. Arvovaltaisten ja vastuullisten julkaisijoiden tekstit ovat yleensä läpäisseet asiattarkistuksen, jolloin asiasisältö on usein myös laadukasta (Hirsjärvi ym. 2013, 114).

Tutkimustyössä tulisi pyrkiä käyttämään tuoreita, mutta toisaalta alkuperäisiä lähteitä. Oppi- tai käsikirjat eivät yleensä ole soveltuvaa lähdemateriaalia, sillä moninkertaiset lainaus- sekä tulkintaketjut ovat saattaneet muuttaa alkuperäistä tietoa radikaalistikin. (Hirsjärvi ym. 2013, 113.) Tässä opinnäytetyössä lähteenä käytetty Suuronnettomuusopas heikentää näin ollen osaltaan tutkimuksen luotettavuutta.

7.4 Tulosten siirrettävyys

Tutkimustulosten siirrettävyys tarkoittaa tulosten yleistettävyyttä tai sitä kuinka tulos sopii toisiin yhteyksiin (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 160). Tämän opinnäytetyön tulokset eivät ole yleistettävissä kuvaamaan muiden kuin Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimintaa, eikä tuloksia voida yhdistää koskemaan muita kuin potilasmateriaaliltaan ja tapahtumiltaan suuronnettomuusharjoitusta vastaavia tilanteita. Aineiston analysointi tässä opinnäytetyössä kuvattiin mahdollisimman seikkaperäisesti, mutta aineiston keruun prosessin kuvaaminen oli puutteellista valmiin aineiston vuoksi. Aineiston analysoinnin sekä keruun täsmällinen kuvaus ovat edellytyksiä luotettavan siirrettävyyden varmistamiseksi (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 160).

8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Harjoitustekniset onnistumiset

Suuronnettomuusharjoituksessa työparityöskentely sekä tehtävien jakaminen työparien kesken toimi hyvin. Työnjaon selkeys välittyi voimakkaasti myös harjoitukseen osallistuneille, potilaan roolissa toimineille opiskelijoille. Sosiaalipäivystyksen asiakkaiden roolissa toimineet opiskelijat kokivat sosiaalipäivystyksen toiminnan hyvin organisoituna. Toimintaa suuronnettomuusharjoituksessa ohjasi sosiaalipäivystyksen kenttäjohtaja ja sosiaalityöntekijät kokivat ohjeet selkeinä sekä niiden mukaisesti toimiminen koettiin järkevänä.

”Harjoituksen tarkoituksen sisäistäminen ja sen mukainen toimiminen.”

(Opiskelijapalaute)

Osallistuneet opiskelijat kokivat sosiaalipäivystäjien toiminnan ripeänä ja asiallisena, heille välittyi sosiaalityöntekijöiden ammattitaito ja empaattisuus. Opiskelijat kokivat, että heidän roolihahmojensa huolet otettiin todesta ja että sosiaalityöntekijät todella paneutuivat heidän ongelmiansa selvittelyyn. Sosiaalipäivystyksen toimijoiden nopea reagointi etenkin hoitopaikkaan saapuvien potilaiden tietojen keruun suhteen koettiin hyväksi. Nopeasta ja tehokkaasta toiminnastaan huolimatta sosiaalityöntekijät pysyivät opiskelijoiden näkemyksen mukaan hyvin poissa varsinaisen hoitotyön jaloista, eikä hoitopaikalla suoritettu sosiaalityö näin haitannut tärkeiden ensihoidollisten töiden suorittamista.

8.2 Harjoitustekniset kehittämiskohteet

Sosiaalipäivystyksen toiminta välittyi harjoitukseen osallistuneille opiskelijoille varsin hyvin organisoituna, vaikka sosiaalipäivystyksessä ei ollut harjoituksessa hierarkkista käskytyjärjestelmää. Sosiaalipäivystyksen kenttäjohtajan oli resurssien puutteellisuudesta johtuen osallistuttava myös asiakastyöhön. Todelli-

sessä tilanteessa toiminta olisi tehokkaampaa, mikäli kenttäjohtaja keskittyisi ainoastaan tehtävien jakoon sekä koordinointiin.

Henkilökunnan vähyys ja hieman puutteellinen miehitys koettiin ongelmaksi opiskelijoiden puolelta. Harjoitukseen osallistui sosiaalipäivystyksestä neljä sosiaalityöntekijää, joista yksi toimi myös kenttäjohtajana. Sosiaalipäivystyksen palautekoosteesta ilmeni, että sosiaalipäivystyksellä saattaisi olla todellisessa suuronnettomuustilanteessa vaikeuksia saada riittävä määrä päteviä lisäresursseja nopeasti kentälle. Todellisessa suuronnettomuustilanteessa ei siis välttämättä olisi resurssien puolesta mahdollista työskennellä työpareina, vaikka tällainen työtapa koettiinkin toimivaksi OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa.

Ongelmaksi osoittautui harjoitukseen liittyvä runsas Virven puheliikenne, jolloin viestintä saattoi käydä sujumattomaksi kuunneltaessa muuta kuin omaa puhe-ryhmää. Myös Virve-radiopuhelinten lukumäärällinen vähyys aiheutti ongelmia, jokaisella sosiaalityöntekijällä ei ollut suuronnettomuusharjoituksessa mahdollisuutta oman Virven käyttöön ja näin toimintaohjeistusten saanti saattoi häiriintyä. Opiskelijapalautteista ilmeni Virve-puhelinten vähyyden olleen kuitenkin laajempi ja koko OTTO-suuronnettomuusharjoituksen lähes kaikkia toimijoita koskettava ongelma.

Suuri osa sosiaalipäivystyksen asiakkaiksi valikoituneista opiskelijoista oli varsin tyytyväisiä sosiaalityöntekijöiden toimintaan sekä eläytymiseen, mutta joukkoon mahtui eriäviäkin mielipiteitä. Osa opiskelijoista koki rooleihinsa eläytymisen työläänä tai vaikeana ja myös eri viranomaistahojen toimijoilla saattoi esiintyä vastaavanlaisia ongelmia. Opiskelijapalautteista ilmeni myös tyytymättömyyttä ikään kuin kesken jääneisiin työtehtäviin, sosiaalityöntekijöiltä oli palautteiden mukaan jäänyt joitakin potilastapauksia käsittelemättä ennen ruokailemaan siirtymistä.

Tiedonkulkuun liittyviä ongelmia ilmeni opiskelijoiden palautteista sekä toisaalta myös sosiaalipäivystyksen palautteesta. Sosiaalipäivystystä näistä ongelmista koski lähinnä potilaiden siirtämistä koskevan informaationkulun puutteellisuus. Useammasta opiskelijaryhmän palautteesta ilmeni ongelmana se, ettei johtavis-

sa rooleissa olevilla henkilöillä ollut minkäänlaisia tunnisteita ja tästä johtuen saattoi olla haastavaa löytää oikeita henkilöitä päätöksenteolle tai informaationkululle. Osa opiskelijoista pohti palautteissaan myös muiden ulkoisten tunnisteiden puutetta. Selkeästi ulospäin tunnistettavat roolit helpottaisivat juuri oikean ammattilaisen löytämistä ihmisjoukosta.

8.3 Sosiaalipäivystyksen oppimistavoitteet ja niiden täyttyminen

Sosiaalipäivystyksen yksi oppimistavoite OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa oli Virve-radiopuhelimen käyttö sekä viestinnän sujuvuus moniviranomaistilanteissa. Sosiaalipäivystyksen palautekoosteesta kävi ilmi, että Virve-viestiliikenne moniviranomaistilanteessa koettiin suuronnettomuusharjoituksen aikana suhteellisen sujuvaksi. Sosiaalipäivystyksen sisäinen viestintä suuronnettomuusharjoituksen aikana koettiin toimivaksi ja ilmoittautumiset hätäkeskukseen sekä lääkintäjohtajalle toimivat Virve-viestinnässä asianmukaisesti. Sosiaalipäivystyksessä työskentelee kuitenkin jonkin verran henkilöitä, joille Virve-puhelimen käyttö ei ole tuttua suuronnettomuustilanteissa. Palautekoosteen mukaan sosiaalipäivystys kouluttaa tulevaisuudessa henkilöstöään Virven käytössä, paneutuen erityisesti eri puheryhmien ja kansioiden käyttöön.

Opiskelijapalautteista välittyi myös opiskelijoiden tyytyväisyys sosiaalipäivystyksen toimintaan suuronnettomuusharjoituksessa. Opiskelijat kokivat sosiaalipäivystyksen viranomaisten ottaneen harjoituksen tosissaan ja eläytyneen omaan rooliinsa varsin mallikkaasti, heidät koettiin jopa koko harjoituksen parhaiten eläytyneenä viranomaistahona. Opiskelijat antoivat sosiaalipäivystykselle tunnustusta myös mallikkaasta opiskelijoiden huomioimisesta. Erityisen opettavaisena koettiin tapa, jolla sosiaalityöntekijät kertoivat kuinka he toimisivat oikeasti vastaavassa tilanteessa.

Oppimistavoitteisiin lukeutui myös suuronnettomuusuhrien tarpeiden mukainen toiminta. Opiskelijapalautteista selvisi, että sosiaalipäivystyksen asiakkaiksi päätyneet opiskelijat olivat valtaosin tyytyväisiä saamaansa palveluun ja kokivat tarpeidensa tulleen vähintäänkin kuulluksi. Kadonneiden omaisten löytämiseksi

sosiaalityöntekijät tekivät reippaasti töitä ja toimivat rauhoittavana tukena asiakkailleen. Palautteista ilmeni tyytyväisyys toiminnan nopeuteen ja siihen, että myös mahdollisia jatkohoitopaikkoja sekä kuljetusta kotipaikkakunnalle selvitettiin. Opiskelijat toivat palautteissaan esille kuitenkin majoittamiseen liittyviä ongelmia. Osa kuvitteellisista asiakkaista oli kotoisin melko etäältäkin, mutta kuitenkin heidän majoittamiseen liittyvät ongelmat jäivät harjoituksessa täysin avoimiksi. Tällaisia majoitukseen liittyviä ongelmakohtia ilmeni opiskelijoiden palautteista useampia, koettiin ettei majoituksesta puhuttu mitään tai ei yksinkertaisesti kerrottu minne on mahdollista majoittua. Jotkut sosiaalipäivystyksen asiakkaan roolissa toimineet opiskelijat kokivat myös jääneensä lopuksi hieman oman onnensa nojaan eikä kukaan käynyt enää jälkeinpäin tarkistelemassa esimerkiksi omaisten löytymistä. Jokunen opiskelija kertoi palautteessa jääneensä täysin sosiaalipäivystyksen huomion ulkopuolelle, suorista pyynnöistä huolimatta. Mahdollisesti syynä tässä lienee kuitenkin eri viranomaistahojen välinen informaatiokatkos eikä niinkään suora ongelma sosiaalipäivystyksen toiminnassa.

”Pyysin saada tavata sosiaalityöntekijän luvattiin vain useaan kertaan, mutta en saanut tavata.”

(Opiskelijapalaute)

Sosiaalipäivystyksen tavoitteena oli pyrkiä kertomaan läsnä olevalle tarkkailijalle tai asiakkaana toimivalle opiskelijalle, kuinka sosiaalityöntekijän tulisi vastata vassa todellisessa tilanteessa toimia mikäli toiminnan suorittaminen ei harjoitusolosuhteissa onnistunut. Opiskelijapalautteista selvisi, että tämä toteutui suuronnettomuusharjoituksessa varsin hyvin ja opiskelijat kokivat tällaisen käytännön olevan varsin hyödyllinen heidän omankin oppimisensa kannalta. Myös asiakastietojen dokumentointi ja kirjaaminen näyttäytyi opiskelijapalautteissa moitteettomana.

8.4 Lain ja valmiussuunnittelun asettamat edellytykset ja niiden täyttyminen

Laki velvoittaa suuronnettomuustilanteissa sosiaalipäivystystä huolehtimaan paitsi onnettomuuden uhrien sosiaalisen sekä psykososiaalisen tuen ja avun tarpeesta, myös kuljetuksista sekä mahdollisista materiaali- ja ruokahuolloista. Valmiussuunnitelmien mukaisesti näiden palveluiden tulee sitten olla järjestettävissä kaikkina vuorokauden aikoina, kaikissa mahdollisissa tilanteissa. Analysoidusta aineistosta ei käynyt ilmi sen koommin materiaali- tai ruokahuoltoon liittyviä seikkoja. Mainintoja järjestetystä ruokailusta sekä lämpimien peittojen tarjoamisesta löytyi. Potilaiden kuljettaminen pois onnettomuuspaikalta oli myös järjestetty asianmukaisesti. Pieniä käytännön toteutukseen liittyviä ongelmia kuitenkin ilmeni, ilmeisesti kyyti lähti ennen kuin kaikki kyydittävät potilaat pääsivät mukaan. Kriisiapua ja psykososiaalista tukea suuronnettomuuden uhreille oli järjestetty lisäapupyynnön kautta, ja apu järjestyi SPR:n Turunmaan piirin toimesta.

STM ohjeistaa sosiaalipäivystystä ottamaan valmiussuunnitelmissa huomioon erilaiset väestöryhmät sekä niiden erityistarpeet. Suuronnettomuusharjoituksessa sosiaalipäivystyksen asiakkaiksi valikoitui ainoastaan triage-luokituksestaan vihreitä potilaita, ja näistä 39 kuvitteellisesta henkilöstä seitsemällä voitiin asiakaslistan (Liite 2) perusteella katsoa olevan erityistä huomiota vaativia tarpeita. Näistä henkilöistä kolme olivat erityisen iäkkäitä sekä lisäksi yhdellä heistä oli diabetes, yksi kertomansa mukaan monisairas, yksi kehitysvammainen Downin syndroomasta kärsivä, yksi neljävuotias sekä merestä pelastettu nuori diabeetikko. Näiden henkilöiden mahdollisten erityistarpeiden huomioimisesta ei löytynyt mainintoja analysoidusta aineistosta.

Laki velvoittaa sosiaalipäivystystä huolehtimaan myös onnettomuusuhrien tarvittavasta majoituksesta. Suuronnettomuusharjoituksen asiakasluettelon (Liite 2) mukaan sosiaalipäivystyksen asiakkaista 15 henkilöä oli kotoisin jostain muualta, kuin Turun seudulta tai sen välittömästä läheisyydestä. Lisäksi 4 henkilöä ei ollut osannut ilmoittaa asuinpaikkakuntaansa. Opiskelijapalautteista kuitenkin ilmeni, ettei majoitukseen liittyviä seikkoja oltu huomioitu käytännössä

lainkaan. Analysoidusta aineistosta nousi esiin useita kommentteja siitä, ettei majoituksesta oltu keskusteltu ollenkaan. Toisaalta aineistosta löytyi myös joitakin mainintoja selkeästä ja hyvästä informoinnista, kuinka kotipaikkakunnalle tai jatkohoitoon siirtyminen tulee hoitumaan.

”Majoituksesta ei puhuttu mitään, vaikka olin harjoituksessa Rovaniemeltä”

(Opiskelijapalaute)

9 POHDINTA

9.1 Tutkimusprosessin tarkastelu

AMOVIRKE-projektin kautta eri viranomaistahojen yhteistyötoimintaan sekä suuronnettomuusharjoituksen toteutukseen tutustuminen syvemmin oli mielenkiintoinen haaste. Turun seudun sosiaalipäivystyksen toimenkuva on merkittävä osa toimivaa sosiaalipalveluiden kokonaisuutta ja siksi olikin varsin perusteltua keskittyä tarkastelemaan vain sosiaalipäivystyksen roolia suuronnettomuustilanteissa. Erilaisissa suuronnettomuuksissa toimii suuri määrä eri viranomaisia yhteistyössä saman tavoitteen eteen ja onkin äärimmäisen tärkeää pyrkiä aktiivisesti kehittämään tätä yhteistyötä.

Sosiaalipäivystyksen toiminta osana päivystyksellisesti tarjottavia sosiaali- ja terveysalan palveluita oli mielenkiintoinen sekä hieman erilainen aihealue verraten sairaanhoitajan rooliin perinteisesti yhdistettyihin päivystyksellisiin palveluihin. Sairaanhoitajaksi valmistuvalle opinnäytetyön tekeminen sosiaalihuollon toiminnasta olikin eräänlainen mukavuusrajojen ylitys kohti kirjoittajalle hieman tuntemattomampaa maaperää.

“Life begins at the end of your comfort zone.”

- Neale Donald Walsch

Sosiaalipäivystyksen toimintaan perehtymisen sekä merellisen suuronnettomuuden ominaispiirteiden selvittäminen oli melko työläs, mutta kiitollinen osa tutkimusprosessia. Lähtökohtaisesti kirjoittajan tiedot käsiteltävästä aihepiiristä oli varsin suppeat, joten jo pelkkä taustatyö vaati runsaasti aikaa sekä panostamista. Huolellinen taustatyö kuitenkin auttoi tutkimusongelmien hahmottamisessa sekä lopulta myös aineiston analysoinnissa.

Tämän opinnäytetyön tutkimusprosessiin ei liittynyt varsinaista aineiston keruuta, jonka johdosta prosessi oli hieman tavanomaista tutkimusprosessia tyypistempi. Valmiin aineiston ansiosta siirtyä itse suunnitelmavaiheesta aineiston analysointiin oli ripeä ja edesauttoi myös analysointiprosessin tehokasta etene-

mistä. Toisaalta kuitenkin valmiiksi muiden toimijoiden keräämä aineisto saattoi heikentää merkitsevästi tämän opinnäytetyön tutkimustulosten laatua, sillä aineistoa ei oltu kerätty juuri tätä tutkimusta silmällä pitäen eikä näin aineistoa kerätessä oltu huomioitu juuri tämän tutkimuksen tutkimusongelmien kannalta olennaisimpia asioita. Analysointivaiheessa varsinaisesti käyttökelpoinen ja tutkimuksen kannalta validi aineisto osoittautui valitettavan suppeaksi. Sosiaalipäivystyksen toiminnan kannalta olennainen aineisto rajoittui lopulta käsittämään lähes ainoastaan yhden opiskelijaryhmän sekä sosiaalipäivystyksen oman palauteraportin. Lisäksi aineiston keruun puutteellisuus aiheutti sen, ettei aineisto kohdistunut välttämättä tutkimusongelmien kannalta mielekkäimpiin tai merkityksekkäimpiin asioihin.

Aineiston suhteellisesta suppeudesta huolimatta analysointi oli mielekäs prosessi sekä tutkimustulosten raportointi tuntui hedelmälliseltä. Analysointiprosessin huolellisen aineiston luokittelun ansiosta raportoitavaa oli melko runsaasti ja jokaiseen tutkimusongelmaan liittyen löytyi mielekästä raportoitavaa.

9.2 Tutkimustulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Opinnäytetyön tutkimusprosessissa verrattiin OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa toteutunutta sosiaalipäivystyksen toimintaa projektisuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin sekä lain ja valmiussuunnittelun asettamiin velvoitteisiin. Sosiaalipäivystyksen itselleen määrittelemät oppimistavoitteet olivat konkreettisia ja selkeitä, niiden vertaaminen toteutuneeseen toimintaan oli analysoitavan aineiston pohjalta suhteellisen suoraviivaista ja tehokasta. Lain asettamat velvoitteet sosiaalipäivystyksen toiminnalle ovat melko yksiselitteisiä ja niiden toteutumista oli suhteellisen yksinkertaista seurata aineistosta. Sosiaalipäivystyksen valmiussuunnitelmat ovat kuitenkin salaisia, joten niiden varsinainen käyttö tämän opinnäytetyön lähdemateriaalina oli mahdotonta. Valmiussuunnittelu kuitenkin määrittää sosiaalipäivystyksen toimintaa suuronnettomuustilanteissa melko pitkälle, ja salaisen luonteensa vuoksi toteu-

tuneen toiminnan vertaaminen valmiussuunnitelmiin oli mahdotonta. Tämä seikka saattoi osaltaan heikentää tutkimustulosten laatua sekä uskottavuutta.

Analysoidun aineiston perusteella löytyneistä sosiaalipäivystyksen toiminnan puutteista on vaikea vetää suoraviivaisia johtopäätöksiä eri tapahtumien syistä sekä seurauksista. Laki velvoittaa sosiaalipäivystystä huomiomaan erilaisten väestöryhmien erityistarpeet toiminnassaan (STM 2006a, 26), mutta aineistosta ei löytynyt mainintoja erityistarpeiden huomioinnista vaikka asiakaslistan (Liite 2) perusteella voitiin päätellä asiakkaiden joukosta löytyneen joitakin erityistä huomiointia vaativia asiakkaita. On kuitenkin mahdotonta arvioida johtuiko tämä varsinaisesti sosiaalipäivystyksen toiminnan vajaavaisuudesta, aineiston puutteellisuudesta, opiskelijoiden rooliinsa eläytymisen ongelmista tai jostakin muusta tekijästä.

Majoituksen järjestämiseen sekä siitä informoimiseen liittyvät puutteet esiintyivät opiskelijapalautteissa melko runsaina. Asiakaslistan (Liite 2) mukaan monet asiakkaat olivat kotoisin jostain muulta kuin Turun välittömästä läheisyydestä, joten monelle asiakkaalle majoituksen järjestäminen olisi ollut varsin olennainen osa sosiaalisen avun tarpeesta. Jälleen tästäkin on vaikea vetää suoria johtopäätöksiä sille, mistä johtui ettei majoituksen järjestämistä oltu käyty lävitse asiakkaiden kanssa.

On vaikeaa arvioida kuinka suuronnettomuusharjoituksen toiminnasta löytyneet kehityskohteet toteutuisivat todellisessa tilanteessa. Nuoren aikuisen yrittäessä eläytyessä pienen lapsen, vanhuksen tai kehitysvammaisen rooliin saattaa ulkopuolisen olla vaikea hahmottaa hänen erityistarpeitaan. Todellisessa tilanteessa esimerkiksi iäkkään monisairaana henkilön tarpeet saattaisi tulla huomioituksi tehokkaammin. Myös majoituksesta keskusteleminen saattaisi todellisessa tilanteessa olla luonnollisempaa kuin harjoituksessa. Suuronnettomuusharjoitus perustuu paljolti eläytymiseen ja näyttelemiseen, jolloin sellaiset asiat jotka luonnollisessa tilanteessa tulevat kuin ”selkäytimestä” saattavat jäädä tapahtumatta. Opiskelijoiden palautteet sisälsivät myös runsaasti kehua sekä kiitosta sosiaalityöntekijöiden aidosta empaattisuudesta ja kiitettävästä eläytymisestä.

On hienoa ajatella, kuinka hyvään palveluun harjoituksessa aidon empaattiset sosiaalityöntekijät kykenevät todellisessa tilanteessa.

9.3 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset

Tämän opinnäytetyön hyödynnettävyys rajoittuu pääasiallisesti sosiaalipäivystyksen käyttötarkoituksiin. Tutkimustyön tavoitteena oli koostaa sosiaalipäivystykselle rakentava palauteraportti heidän toiminnastaan OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa, jonka perusteella he voivat tulevaisuudessa edelleen kehittää toimintaansa. Tässä opinnäytetyössä pyrittiin nostamaan esille sosiaalipäivystyksen onnistumisia sekä kehityskohteita. Kehitettävien kohteiden taustalla vaikuttavat syyt jäivät kuitenkin tämän raportin ulkopuolelle, sillä tässä työssä käytetyn aineiston perusteella oli mahdotonta päätellä mitkä tekijät vaikuttivat osaltaan tapahtumien kulkuun.

Tätä opinnäytetyötä ei todennäköisimmin voi suoranaisesti sellaisenaan hyödyntää konkreettisessa kenttätöössä tai sen suoraviivaisessa kehittämisessä, mutta kenties sen avulla on mahdollista pohtia OTTO-suuronnettomuusharjoituksen kulkua sekä peilata sosiaalityöntekijöiden kokemuksia opiskelijapalautteissa esiintyneisiin kokemuksiin. Parhaimmillaan tämä opinnäytetyö voikin tarjota sosiaalipäivystyksen työntekijöille apuvälineen reflektoida omaa työskentelyään suuronnettomusharjoituksessa ja toivottavasti sytyttää kipinää kehittää toimintaa jatkossakin.

Asiakkaiden hyvinvoinnin kannalta melko olennaiset esiin nousseet kehittämis-kohteet etenkin majoituksen sekä erityistarpeiden huomioinnin osalta saattaisivat tulevaisuudessa olla hedelmällisiä tutkimuskohteita. Tämän tutkimuksen rajoitusten vuoksi on mahdotonta vetää johtopäätöksiä näiden toiminnan puutteiden taustasyistä. Majoitus sekä erityistarpeiden huomiointi etenkin kehitysvammaisten, monisairaiden, lasten sekä vanhusten osalta on välttämättömän huolenpidon sekä hyvinvoinnin kannalta varsin merkittäviä tekijöitä (STM 2005, 28). Toiminnan kehittämisen kannalta saattaisikin olla perusteltua tutkia, mitkä

tekijät vaikuttivat siihen, ettei näitä seikkoja huomioitu OTTO-suuronnettomuusharjoituksessa ehkä parhaalla mahdollisella tavalla.

LÄHTEET

Asplund, P. & Leppänen, P. 2007. Merionnettomuus. Teoksessa Suuronnettomuusopas. Duodecim. Jyväskylä.

Bywathers, P.; McLeod, E.; Fisher, J. & Cooke, M. 2011. Health and social care in the community. 19/2011. Good intentions, increased inequities: developing social care services in Emergency Departments in the UK.

Castrén, M. & Martikainen, M. 2007. Ensihoito ja potilaan kuljetus. Teoksessa suuronnettomuusopas. Duodecim. Jyväskylä.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Tammi. Porvoo.

Hujala, A. 2007. Sosiaalitoimi. Teoksessa Suuronnettomuusopas. Duodecim. Jyväskylä.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2010. Tutkimus hoitotieteessä. WSOYpro. Helsinki.

Louhi, K. 2011. Sosiaalitoimen koulutuspäivä 24.1.2011. Varsinais-Suomen hätäkeskus.

Meripelastuslaki 30.11.2001/1145

Metsämuuronen, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Methelp. Viro.

Nummenmaa, L. 2006. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. Tammi. Vammala.

Pölkki, T. 2013. Tutkiva hoitotyö 1/2013. Laadukas hoitotyö on yhteinen tavoitteemme.

Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008:12. Sosiaalitoimen valmiussuunnitteluopas. Viitattu 22.11.2013. www.stm.fi > Julkaisut > Julkaisu aihealueittain > Sosiaali- ja terveyspalvelut > 2008 > Sosiaalitoimen valmiussuunnitteluopas

Sosiaali- ja terveysministeriö 2006a. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2006:5. Sosiaali- ja terveydenhuollon varautuminen erityistilanteisiin. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2006b. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:64. Sosiaalipäivystyksen kehittäminen. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:8. Kiireellinen sosiaalipalvelu – Sosiaalipäivystyksen järjestäminen. Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen kuntaliitto. Helsinki.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Suuronnettomuusharjoituksen suunnittelutyöryhmä. 2013. Viranomaisyhteistyösuunnitelma Länsi-Turunmaan saaristoalueelle tyypillisessä onnettomuustilanteessa – ”OTTO”-suuronnettomuusharjoitus.

Söder, J. & Ekman, S. 2007. Suuronnettomuus. Teoksessa Suuronnettomuusopas. Duodecim. Jyväskylä.

Säämänen, J. 2013. Projektisuunnitelma. Ammatillisen osaamisen ja viranomaisyhteistyön kehittäminen ensi- ja akuuttihoitotyössä.

Turun Sanomat 2013. Suuronnettomuusharjoituksessa pelastetaan 80 ihmistä laivasta. Viitattu 2.3.2014. www.ts.fi > Haku: > Suuronnettomuusharjoitus > Suuronnettomuusharjoituksessa pelastetaan 80 ihmistä laivasta

Valajärvi, E. 2007. Viestiliikenne viranomaisradioverkossa – Virve. Teoksessa Suuronnettomuusopas. Duodecim. Jyväskylä.

Valmiuslaki 29.12.2011/1552

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 13.6.2003/787

Vuori, A. 2007. Potilasluokittelun eli triagen välineet. Teoksessa Suuronnettomuusopas. Duodecim. Jyväskylä.

World Medical Association 2013. WMA Declaration of Helsinki – Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects. Viitattu 16.11.2013. www.wma.net > Declaration of Helsinki > The Declaration of Helsinki

Opiskelijoiden palautekysymykset

HARJOITUKSEEN VALMISTAUTUMINEN

- Missä onnistuttiin?
- Mitä voisi jatkossa kehittää?
- Millaisella valmistautumisella edistit harjoituksen onnistumista?
- Miten voisit kehittää omaa toimintaasi harjoitukseen valmistautumises-
sa jatkossa?

HARJOITUKSEN TOTEUTUS

- Missä onnistuttiin?
- Mitä voisi jatkossa kehittää?
- Miten vaikutit osaltasi harjoituksen onnistumiseen?
- Miten voisit kehittää omaa toimintaasi harjoituksen onnistumisen edistämiseksi?

LUOKITUSSEKTORIN TOIMINTA

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?

TERVEYSASEMIEN VALMIUSRYHMÄN TOIMINTA (Lääkäri, 6 sh, lääketieteen opis- kelija ja sairaanhoitajaopiskelijat)

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?

KULJETUSSEKTORIN TOIMINTA

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?

POTILASSIIRROT JA VÄLITÖN ENSIAPU ONNETTOMUUSALUKSELLA

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?

ONNETTOMUUSALUKSESTA EVAKUOINTI

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?

SOSIAALIPÄIVYSTYS

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?

SPR:n HENKISEN TUEN RYHMÄ EVAKUOINTIKESKUKSESSA

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?
- Paraisten kriisiryhmän toiminta

DEBRIEFING NAUVON KOMMUNAL STUGANISSA

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?

HARJOITUKSEN TURVALLISUUS

- Missä asioissa onnistuttiin?
- Mitä asioita voisi jatkossa kehittää?